

Stanowisko

Regionalnych Izb Turystyki z dnia 05.10.2009r. w sprawie projektu utworzenia Funduszu Zabezpieczeń Turystycznych zgłoszonego przez Polską Izbę Turystyki oraz nowelizacji ustawy o usługach turystycznych.

- 1 Powołanie do życia Funduszy Zabezpieczeń Turystycznych w takiej formie jak proponuje PIT spowoduje skomplikowaną sytuację na rynku turystycznym, daleką od modelu rynkowego.
 - a. odpowiedzialność zbiorowa - to przeżytek poprzedniego systemu. W myśl założeń PIT składkę .mieliby płacić wszyscy organizatorzy turystyki, tymczasem jak pokazują statystyki na przestrzeni lat 1999 - 2009 nie nastąpiło żadne bankructwo /upadłość/ wśród małych organizatorów turystyki, stanowiących ponad 98 % zarejestrowanych biur w Polsce, narażające klientów na straty z powodu nie zwrócenia pobranych zaliczek, czy sprowadzenia klientów do kraju. Bankructwa natomiast odnotowano wśród dużych touroperatorów głównie zajmujących się turystyką czarterową : Big Blue, SDS .Atena Travel, Alpina, Aladin, Open Travel czy w roku bieżącym Kopernik.
 - b. wprowadzenie obowiązkowej składki na „bankrutów” to swoistego rodzaju zachęta dla nieuczciwych organizatorów turystyki.
 - c. w gospodarce kapitalistycznej w sektorze niestrategicznym jest bezsensowne aby o wiarygodności firmy decydowali urzędnicy, a nie sami klienci.
 - d. u podstaw naszego obecnego systemu gospodarczego znajduje się zasada wolnej konkurencji. Czy uprawnienie Funduszu do całkowitego prześwietlenia innego podmiotu nie stoi w opozycji z tą zasadą.
2. Nie widzimy w obecnej sytuacji gospodarczej możliwości przejęcia przez Fundusz zadań należących do Marszałków Województw takich jak:
 - a. prowadzenie rejestru organizatorów turystyki i pośredników turystycznych,
 - b. kontroli organizatorów w zakresie wywiązywania się z wymogów zabezpieczeń finansowych,

Nie znajdujemy uzasadnienia rozbicia dobrze zorganizowanych struktur w urzędach marszałkowskich, których pracownicy bogaci w kilkuletnie doświadczenie są w obecnej chwili najlepiej przygotowaną kadra do zmiernia się z zadaniami związanymi z kontrolą i nadzorem nad branżą turystyczną. Trzeba tylko te urzędy wyposażyć w konkretne uprawnienia. Z utratą tych zasobów przyjdzie również utrata środków finansowych, które Marszałkowie przeznaczają na realizację powierzonych zadań. Te środki będzie musiała dostarczyć branża - tylko czy ją na to stać?

3. Kolejną kwestią jest pytanie o procedurę w myśl której ma odbywać się postępowanie przed funduszem. Jeśli ma to być np. procedura administracyjna (tak ja ma to miejsce przed Marszałkami Województw) to wymagana jest zasada dwuinstancyjności ,która wymagana jest w każdej procedurze polskiego prawa, gdyż wynika wprost z tekstu Konstytucji. Nie ma jej jedynie w przypadku omawianego postępowania przed Funduszem proponowanym przez PIT . Fakt ten naraża cały projekt na sprzeczność z elementarnymi zasadami prawa.
4. Rozważanie istnienia Funduszu jako spółki akcyjnej uważamy za szczególnie niebezpieczny pomysł dla całej branży turystycznej. Twórcy Funduszu nie przeanalizowali chyba wszystkich możliwych do zaistnienia sytuacji , które w konsekwencji mogą poważnie zachwiać rynkiem turystycznym np:
 - a. przejęcie przez jeden podmiot lub nawet kilka podmiotów większość akcji Funduszu i w konsekwencji dyktowanie warunków całej branży,
 - b. przejęcie Funduszu przez biura zagraniczne (gdyż przynależność do Funduszu PIT uważa za obligatoryjną) i decydowanie kto ma prawo, a kto nie, działać w branży turystycznej , a wynika to z faktu, iż Fundusz wkracza w kompetencje Marszałków Województw tj. miałyby prowadzić rejestry organizatorów turystyki i miałyby prawo do wydawania decyzji administracyjnych o wpisie i skreśleniu z takiego rejestru, czy też mógłby wydawać decyzje o zakazie prowadzenia działalności gospodarczej. Niespotykanym jest, aby Spółka Akcyjna (nawet jeśli jej akcjonariuszami byłby Skarb Państwa) przejęła kompetencje organów administracji publicznej jakimi są Marszałkowie Województw i mogła wydawać decyzje administracyjne. Wydaje się, iż twórcom Funduszu nie przeszkadza fakt, iż Kodeks postępowania administracyjnego stanowi kto jest organem administracji państwowej (art.5§2.3)
5. PIT zakłada w konstrukcji Funduszu, iż w jego skład decyzyjny wejdą przedstawiciele branży turystycznej i to oni decydować będą o jej losach. Dochodzi tu do kolejnej kolizji z elementarną zasadą „**Nikt nie może być sędzią we własnej sprawie**”, a tak będzie w omawianym Funduszu.

Nie zgadzamy się z proponowanym przez PIT modelem Funduszu czyli podmiotem z osobowością prawną i własnymi organami. Wskazanie ,iż charakter i zakres ustawowych zadań Funduszu przesądza, iż muszą być wykonywane przez podmiot posiadający odpowiednią strukturę organizacyjną, w tym fachowy personel wskazuje niejako, iż Ministerstwo Sportu i Turystyki, które mogłoby być dysponentem takiego funduszu, nie spełnia w/w warunków
7. Wskazanie przez PIT na obligatoryjną przynależność do FZT uważamy za bezzasadną . PIT chce uzdrowić rynek turystyczny wprowadzeniem FZT wzorując się na innych krajach unijnych. Nie zwraca jednak uwagi na to, że w niektórych z tych krajów przynależność do Funduszu jest właśnie dobrowolna. Nie bierze też pod uwagę, wzorując się na takich krajach jak Francja, Dania, Holandia, że w krajach tych obok funduszu istnieje prawo chroniące w 100 % organizatorów przed zjawiskiem „szarej strefy”. W w/w

krajach nikt nie pomyśli aby imprezy turystyczne organizowały : kluby sportowe, kółka taneczne , nauczyciele (czytaj nie szkoły) kościoły i osoby fizyczne mające dostęp do skupisk ludzi.

8. PIT przedstawia najważniejsze założenia FZT w sposób bardzo teoretyczny, nie mając pomysłów rozwiązań praktycznych przykład:
-monitoring sytuacji finansowej branży turystycznej - PIT nie podaje żadnych konkretnych rozwiązań, a w rozmowach z twórcami projektu nikt takowych nie umiał nam wskazać.
Pragniemy podkreślić, że twórcy projektu Funduszu, czyli PIT na przestrzeni ostatnich kilku lat miał kilkakrotnie możliwość wpłynąć na wizerunek sektora turystyki, wskazując biura o złej kondycji finansowej lecz z tej możliwości nie skorzystał..
9. Powołanie Funduszu będzie swoistego rodzaju dublowaniem ubezpieczeń, Biura posiadają bowiem polisy ubezpieczeniowe lub gwarancje. Winno istnieć jedno ubezpieczenie dobrze skonstruowane, a Towarzystwa Ubezpieczeniowe winny posiadać mechanizm kontroli finansowej biur, którym udzielają ubezpieczeń i w tym zakresie współpracować z urzędami marszałkowskimi. Do chwili obecnej firmy ubezpieczeniowe miały co najmniej dziwną (niewłaściwą) politykę szacowania ryzyka ubezpieczenia. Skutkowało to tym, iż małe biuro prowadzące np. turystykę krajową ubezpieczone było na porównywalną stawkę jak biuro czarterujące samoloty. Czym to się kończyło w ostatnich latach wszyscy wiemy. W interesie polskiego rynku turystycznego jest usprawnienie systemu zabezpieczeń turystycznych a nie powoływanie kolejnej instytucji,
10. Nie znajdujemy w omawianym materiale analizy kosztów powstania Funduszu. Nie wiemy, czy twórcy Funduszu wzięli pod uwagę fakt, iż obecnie w Urzędach Marszałkowskich zatrudnionych jest w Polsce 122 urzędników do obsługi spraw związanych z turystyką w zakresie nałożonym przez Ustawę o usługach turystycznych. Jak wiemy zakres Funduszu byłby znacznie większy od obecnego nałożonego na Urzędy Marszałkowskie, co zakładają sami pomysłodawcy. Wymaga to zatrudnienia odpowiedniej ilości osób w skali kraju. Twórcy projektu Funduszu nie wskazują czy nowy twór będzie jednym centralnym posiadającym delegatury na województwa czy będzie to zdecentralizowana struktura (co zgodne by było z konstytucyjną zasadą decentralizacji władzy) .Niezależnie od wybranego wariantu tworzone będą koszty samego zarządzania Funduszem jak i koszty związane z jego istnieniem(np. koszty administracyjne etc.). Znamy wiele instytucji , które nieudolnie zarządzały pieniędzmi i zamiast je wydawać na cele statutowe, po prostu je przejadały. Fundusz jeżeli rozbuduje aparat regionalny (a tak niewątpliwie będzie musiało się stać) i kontrolny (bowiem ma sprawdzić około 3 tysięcy organizatorów) to bez wielkiego wysiłku pochłonie wiele milionów złotych rocznie. Czy więc bezzasadne są przypuszczenia, iż może dojść do „przejedzenia „ pieniędzy Funduszu na własną działalność i co się stanie, gdy środki w nim zgromadzone się wyczerpią np. w wyniku serii bankructw.

Po zapoznaniu się i przeanalizowaniu przekazanego nam projektu wnosimy o :

- 1/. Odrzucenie projektu PIT dotyczącego utworzenia Funduszu Zabezpieczeń Turystycznych w obecnym brzmieniu.
- 2/. Podjęcie prac nad **nową** ustawą o usługach turystycznych a nie dokonywać jej nowelizacji w tak szerokim zakresie.

UZASADNIENIE:

I. TECHNIKA PRAWODAWCZA

Za odrzuceniem proponowanej nowelizacji ustawy o usługach turystycznych i przedłożeniem projektu nowej ustawy przemawia fakt wprowadzenie niezwykle obszernych zmian w dotychczasowej ustawie. Z tak wyrażoną opinią koresponduje § 84 załącznika do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r w sprawie zasad „techniki prawodawczej” (Dz.U.Nr. 100 poz.908). Zgodnie z nim, jeżeli zmiany wprowadzone w ustawie miałyby być liczne , albo miałyby naruszać konstrukcję albo spójność ustawy, albo gdy ustawa była już wielokrotnie nowelizowana, opracowuje się projekt nowej ustawy. Przemawia za tym również fakt, iż nadano nowe brzmienie wielu definicjom zawartym w przedmiotowej ustawie. *De facto* zabieg taki ,to modyfikacja treści wielu przepisów, bez dokonywania zmiany ich brzmienia. Stanowi to kolejny argument przemawiający za przedłożeniem **nowego projektu ustawy**. Analogiczne do naszego stanowisko prezentuje Rządowe Centrum Legislacji.

II. KONSULTACJE Z BRANŻĄ TURYSTYCZNĄ I ICH WPŁYW NA NOWELIZACJĘ USTAWY O USŁUGACH TURYSTYCZNYCH

Konsultacje z szeroko rozumianą branżą turystyczną w sprawie nowelizacji ustawy o usługach turystycznych nie przełożyły się w żadne sposób na jej proponowany kształt.

Poniżej zamieszczamy kilka przykładów.

1. OBNIŻENIE POZIOMU USŁUG BRANŻY TURYSTYCZNEJ

Branża chciała i chce , aby turystyka postrzegana była jako nowoczesna dziedzina gospodarki, posiadająca sprzyjający rozwojowi kapitał intelektualny. Tymczasem usunięto z niej zapis o wykształceniu i stażu pracy. Zignorowano wnioski płynące zarówno od branży turystycznej , jak również od rządowych instytucji takich jak : Rządowego Centrum Legislacji (cyt. "Odstąpienie od warunków związanych z posiadaniem wykształceniem lub doświadczeniem zawodowym jakkolwiek niewątpliwie zgodne z regulacjami dyrektywy usługowej ,może w konsekwencji działać na szkodę klientów i zostać uznane za zgodne z Dyrektywą 90/314/EWG w sprawie zorganizowanych podróży, wakacji i wycieczek np. z art. 5 w/w. dyrektywy„) Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów który opowiedział się za cyt. "utrzymaniem wysokiego poziomu usług turystycznych oraz

związanego z tym wysokiego poziomu ochrony konsumentów".

Zrozumienie zjawiska wyraził również Związek Województw Rzeczypospolitej Polskiej

Tymczasem w uzasadnieniu zmian do nowelizacji przedmiotowej ustawy czytamy - brak formalnych kwalifikacji nigdy nie był przyczyną zagrażającą interesom klientów.

Może w takim razie nie należy kształcić w wyższych uczelniach ludzi a wiedza posiadana przez piekarza czy szewca jest zasadna do otwierania biur podróży. Tylko dlaczego kancelarię prawną nie może prowadzić kucharz a chorych leczyć sprzątaczką?

2. DOSTOSOWANIE ZAPISÓW USTAWY DO STANDARDÓW UNIJNYCH

Prosiło się o unormowanie ustawą zapisów o potrąceniach ryczałtowych w przypadku rezygnacji klienta z wykupionej imprezy, tak jak to jest w innych krajach unijnych (w Polsce te zapisy UOKiK wpisał na listę klauzul zakazanych) i znów pozostało to jedynie w sferze marzeń branży.

3. PRZEDAWNIEŃ ROSZCZEŃ KLIENTÓW

Branża turystyczna oczekiwała ,iż znowelizowana ustawa dokona zapisu o przedawnieniach roszczeń klientów. Niestety ten fakt również pominięto.

Tak można by było mnożyć przykłady konsultacji praktycy - urzędnicy

III. OGRANICZENIE DOTYCHCZASOWYCH PRAW URZĘDÓW

Zgodnie z projektem nowelizacji ustawy o usługach turystycznych wyłącza się z systemu zabezpieczeń finansowych Marszałka Województwa, przewidując, że nie będzie on również beneficjentem Zabezpieczeń Finansowych i likwidatorem szkód. Uzasadnienie projektu: nowelizacja nie wyjaśnia powodów tej zmiany. Przede wszystkim jednak nowelizacja ustawy o usługach turystycznych nie wskazuje, kto ma przejąć w tym zakresie obowiązki?

Urzędy Marszałkowskie wymagały ,aby okres zgłaszania roszczeń był wydłużony do 180 dni po zakończeniu gwarancji . Praktyka taka była zasadna ze względu na zakup imprez turystycznych z dużym wyprzedzeniem i zabezpieczenia klientów , którzy zawarli umowy o świadczeniu usług turystycznych w końcowym okresie gwarancji. W konsekwencji przedstawionej procedury, następowało wstrzymanie wypłat z tytułu zaliczek do końca okresu zgłaszania roszczeń. Celem tego zjawiska było oszacowanie wysokości roszczeń i w dalszej konsekwencji wypłaty klientom całości lub części kwoty wpłaconej organizatorowi w zależności głównie od wysokości gwarancji oraz wydatkowanych już sum sprowadzenia klientów do kraju.. Tymczasem nowelizowana ustawa wprowadza nową zasadę tj. **„kto pierwszy, ten lepszy”**. Konsekwencją tego zapisu w ustawie będzie zaspakajanie roszczenia pierwszych klientów którzy je złożyli . Pozostałe roszczenia nie będą uznane ze względu na wyczerpanie się sumy gwarancyjnej. W tym zakresie wypowiedziała się również Polska Izba Ubezpieczeń. Wątpliwości pozbawianie marszałka województwa uprawnienia na rzecz

występowania na rzecz klientów w sytuacjach wskazanych a art. 5 ust.5 zgłosił Prezes Urzędu Konkurencji i Konsumentów . Uznał, iż cyt. „pozostawienie w/w kompetencji marszałka byłoby korzystne dla konsumentów zwłaszcza w sytuacji gdy podmiot udzielający zabezpieczenia finansowego nie wywiązałby się prawidłowo ze swoich obowiązków względem klientów. W związku z powyższym zasadne jest z punktu widzenia Gwaranta jak i interesu społecznego utrzymanie dotychczasowych przepisów odnośnie kompetencji Marszałka Województwa."

IV. ZABEZPIECZENIA FINANSOWE

Dyrektywa usługowa reguluje mechanizmy i zasady wprowadzenia obowiązków związanych z gwarancjami finansowymi lub ubezpieczeniami. Wszelkie odstępstwa od jej przepisów mogą być uznane za usprawiedliwione jedynie w przypadkach uzasadnionych nadrzędnym interesem publicznym. Tymczasem w projekcie nowelizacji wprowadzono bardzo restrykcyjne zasady dotyczące posiadania gwarancji finansowej i zabezpieczenia finansowego. W związku z powyższym rodzi się konieczność postawić pytanie o zgodność obowiązującej i proponowanej regulacji z konstytucyjną zasadą proporcjonalności. Zgodnie z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnej wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy , gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej , albo wolności i praw innych osób, przy czym ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw .Opisaną powyżej zasadę proporcjonalności należy mieć na uwadze w szczególności nakładając na przedsiębiorców kolejne obowiązki zwłaszcza związane z zawieraniem umów dotyczących gwarancji finansowych.

V. ROZSZERZENIE KRĘGU PODMIOTÓW MOGĄCYCH UDZIELAĆ ZABEZPIECZEŃ TURYSTYCZNYCH

Uważamy, że nowelizacja ustawy idzie w złym kierunku rozszerzając katalog zabezpieczeń o poręczenia i daje prawo udzielania poręczeń osobom oraz jednostkom organizacyjnym. Jednocześnie ta sama Ustawa nie wskazuje , kto miałby zająć się rozliczaniem pobranych zaliczek jak również organizacją powrotu klienta do kraju Tymczasem winna regulować to sama ustawa lub osoba /jednostka organizacyjna ,przy czym musiałaby spełniać takie same warunki jak towarzystwa ubezpieczeniowe czy też banki co do : zabezpieczeń w postaci obowiązkowego funduszu gwarancyjnego, posiadanego kapitału i analogicznie do towarzystw ubezpieczeniowych i banków musiałaby podlegać procedurom kontrolnym i nadzorczym oraz sprawozdawczości.

VI. MONITOROWANIE KONDYCJI FINANSOWEJ ORGANIZATORÓW TURYSTYKI

1. Izby Regionalne proponują wprowadzenie ustawowego zakazu zawierania nowych umów o usługi turystyczne przez tych organizatorów turystyki, którzy odmówiliby Gwarantowi, wbrew umowie ubezpieczenia/

gwarancji, ustanowienia dodatkowego zabezpieczenia roszczeń regresowych Gwaranta, jakie ten ma w przypadku dokonania wypłaty z gwarancji. W przypadku pogorszenia się sytuacji finansowej Organizatora Turystyki Gwarant winien móc zażądać od niego dodatkowego zabezpieczenia. Dotychczasową gwarancją były objęte tylko umowy już zawarte przez Organizatora. Analogiczne stanowisko w omawianej sprawie przedstawiła również Polska Izba Ubezpieczeń pismem z dnia 07.05.br. jako wnioski do nowelizacji Ustawy o Usługach Turystycznych

2. Aby uszczelnić obecny system ubezpieczeń proponujemy wprowadzić: nakaz ubezpieczania Organizatorów Turystyki przy przekraczaniu deklarowanej na początku roku ubezpieczeniowej ilości klientów. Towarzystwa Ubezpieczeniowe jak również Banki winny zostać wyposażone w prawne instrumenty kontroli w tym zakresie, co eliminowałoby z rynku turystycznego nieuczciwych organizatorów turystyki a tym samym dało poczucie bezpieczeństwa klientom.
3. Proponujemy rozważyć, aby do istniejących już ubezpieczeń Organizatorów Turystyki stworzyć produkt: ubezpieczenie kosztów powrotu, które klient mógłby dobrowolnie wykupić na zasadach podobnych do istniejących już ubezpieczeń jak ubezpieczenie od rezygnacji, ubezpieczenie od kwarantanny itp.

VII. INSTRUMENTY PRAWNE

W obecnej ustawie jak i propozycji nowelizacji ustawy zdecydowanie brakuje zapisów o sankcjach za naruszanie warunków prowadzenia działalności organizatora turystyki. Dotychczasowa rezygnacja z tego zapisu skutkuje .pozbawieniem możliwości wyciągania konsekwencji wobec organizatorów i pośredników turystyki, naruszających zapisy ustawy jak i wobec tzw. „szarej strefy”. Przekład a się to również na efektywność prac urzędów marszałkowskich w zakresie kontroli organizatorów turystyki, a to w konsekwencji prowadzi do systematycznego rozwoju tzw. „szarej strefy”. Z przykrością stwierdzamy, iż nie wyciągnięto w ostatnich latach żadnych wniosków z opracowań dotyczących „szarej strefie” płynących z tego konsekwencji jak np. opracowania zleconego przez Ministerstwo Gospodarki a wykonanego przez Instytutu Koniunktur i Cen Handlu Zagranicznego w 2005. Wyniki oszacowania strat z powodu istnienia "szarej strefy" dla budżetu państwa .zaskoczyły samych wykonawców badań. Ma to chyba szczególne znaczenie w obecnym czasie, kiedy rząd szuka różnych możliwości zwiększenia wpływu do budżetu. Dziwi również fakt, iż nowelizacja ustawy nakłada sankcje karne na agentów turystycznych za niezłożenie do marszałka powiadomienia o rozpoczęciu działalności a jednocześnie poprzez brak konkretnych zapisów w ustawie daje ciche przyzwolenie na rozwój „szarej strefy”.

Nie stworzono w nowelizacji ustawy zapisów, które pozwalałyby różnym służbom, sprawdzać wycieczki turystyczne pod kątem posiadanych zezwoleń jak np. kuratoria, ubezpieczyciela, służb miejskich, urzędów marszałkowskich itd. W efekcie doszłoby do: wyeliminowania „szarej strefy”, zwiększenia obrotów uczciwych organizatorów, a to w konsekwencji przełożyłoby się, na stworzenie nowych miejsc pracy a tym samym

zwiększyłyby wpływy do budżetu

VIII. FUNDUSZ ZABEZPIECZEŃ TURYSTYCZNYCH

Izby Regionalne zgadzają się z ideą zwiększenia bezpieczeństwa klientów wyjeżdżających na imprezy turystyczne , dlatego też proponują powołanie Funduszu Zabezpieczeń Turystycznych z:

1. z obligatoryjną przynależnością tych Organizatorów Turystyki i Pośredników którzy przy organizacji imprez czarterują samoloty i osiągają przychody powyżej.....kwoty.
Ostatnie 10 lat pokazało, iż to właśnie wśród tych Organizatorów (Big Blue, Alpina, Open Travel czy wreszcie Kopernik) nastąpiły najbardziej spektakularne upadki, które w efekcie wpływały na wizerunek całej branży turystycznej
2. przynależność pozostałych organizatorów turystyki i pośredników byłaby **dobrowolna**
3. Fundusz winien być skonstruowany jako państwowy fundusz celowy , usytuowany przy Ministrze Sportu i Turystyki
4. Minister Sportu i Turystyki winien nadać Funduszowi statut, w którym szczegółowo określa sposób jego organizacji, zadania, zasady gospodarki finansowej a co za tym idzie sprawuje nadzór nad jego działalnością w oparciu o kryterium legalności i zgodności ze statutem
5. Zadaniem Funduszu jest:
 - a/. zapewnienie uzupełniających zabezpieczeń finansowych swoim członkom
 - b/. udzielanie pożyczek uczestnikom Funduszu , zagrożonym niewypłacalnością
 - c/. zarządzanie środkami Funduszu
 - d/. podejmowanie działań związanych z bezpieczeństwem roszczeń klientów objętych zabezpieczeniami finansowymi
6. Fundusz winien udzielać uzupełniającego zabezpieczenia finansowego z tytułu"
 - a/ pokrycia kosztów powrotu klienta do kraju z podróży do miejsca wyjazdu lub miejsca planowanego powrotu, w tym również koszty sprowadzenia klientów do kraju, w wypadku kiedy organizator turystyki wbrew obowiązkowi nie zapewnia tego powrotu
 - b/ zwrotu klientowi wpłaconych przez niego wartości zaliczek na poczet imprezy turystycznej w przypadku niedojścia jej do skutku lub z innych przyczyn dotyczących samego organizatora turystyki
 - c/ zwrotu klientowi części zapłaconej przez niego ceny imprezy turystycznej, kiedy dochodzi do jej przerwania z przyczyn leżących po stronie organizatora turystyki
7. Tytułu wypłaty środków z zabezpieczenia podstawowego określone w pkt. VIII.6.a. b.c winny być równorzędne co do kolejności zaspakajania

8. Uczestnicy Funduszu wnoszą do Funduszu składki w wysokości:
- a/ organizatorzy turystykizłoty od każdej zawartej umowy o imprezę turystyczną
 - b/ pośrednicy turystyczni złotych od każdej zawartej umowy o imprezę turystyczną